

Nörobilim Sözlüğü

Abuli: Sıklıkla karar alma veya hedef koymada yetersizlik ile kendini belli eden istek veya motivasyon eksikliği. Hareket ve düşünce güdüsündeki azalma sıklıkla hareketin sonuçlarıyla ilgili umursamazlık veya kaygı yokluğu ile birleşir. Çoğunlukla dorsolateral prefrontal lob ve/veya singülat korteks lezyonlarıyla birlikte görülür.

Adiadokokinezi: Bir veya daha fazla ekstremitenin birbirini izleyen, ardsıra düzenli hareketleri yapamaması. Serebellar etkilenmenin ana bulgularından birisidir. Diadokokinetik hareketlerin muayenesinde kişiye her iki elini dizlerinin üzerinde ya da havada ardsıra düzenli biçimde çevirmesi istenir. Bozukluk olan taraftaki el bu hareketleri yapmakta zorlanır ve aynı hareketi beceriksizce tekrarlar. Bu bulgu ipsilateral serebellar (çoğunlukla hemisferik) bir bozukluğun işaretidir.

Afazi: Dilin herhangi bir formu ile – okuma, yazma veya konuşma – düşüncelerin anlaşılmasında veya iletilmesinde görülen bozukluk. Bu bozukluk dominant olarak adlandırılan hemisferin (büyük çoğunlukla sol) perisilviyan alanları başta olmak üzere komşuluk alanlarını etkileyen lezyonların varlığında ortaya çıkar. Bu lezyonların yerleşimi ve büyüklüğü afazinin tiplerini belirler.

Afoni: Merkezi sinir sistemindeki bir lezyona bağlı olmaksızın, larinks kullanımını gerektiren konuşma seslerinin çıkarılamaması.

Agnozi: Primer duyuşal fonksiyonun bozulmamış olmasına rağmen görsel, dokunsal ve işitsel materyali tanımadaki güçlük. Bu durum bilateral hemisferik lezyonlarda ve farklı demans tiplerinde görülebilir. Görsel materyalin tanınmamasıyla ilgili olarak aperseptif ve assosiyatif vizüel agnoziler, iyi bilinen yüzlerin tanınmamasıyla ilgili olarak prosopagnozi, dokunsal materyalle ilgili agrafestezi, işitsel materyalle ilgili odituar agnozi örnek olarak gösterilebilir.

Agrafi: Önceden öğrenilmiş yazı yazma yeteneğinin kaybı. Bu yeteneğin sınanması için yazı yazdırılan elin motor ve duyuşal işlevlerinin korunmuş olması gerekir. Agrafi tanısında yazı dilinin sadece biçiminin değil aynı zamanda linguistik içeriğinin de bozulmuş olması gerekir. Agrafi; izole olarak, aleksiyle birlikte ya da afazi sendromunun bir ögesi olarak dominant hemisfer lezyonları sonucu ortaya çıkar.

Agrafestezi: Primer duyu bozukluğunun olmadığı bir

zeminde, görsel uyaran dışlanarak avuç içine çizilen harflerin ve sayıların tanınmaması. Bu bulgu, dokunsal analizle, harflerin ve sayıların belleği ve uzay mekan temsilleri arasındaki işbirliğinde yaşanan bir diskonneksiyon bulgusu olarak kabul edilir.

Ajitasyon (psikomotor ajitasyon): Bir duygu veya iç gerilimle ilişkili olan veya buna eşlik eden aşırı motor aktivite. Aktivite genellikle verimsiz ve tekrarlayıcıdır ve yürümek, kıpırdanmak, elleri ovuşturmak, giysileri çektiirmek ve hareketsiz durmamak gibi davranışları da içerir.

Akalkuli: Önceden sahip olunan aritmetik hesaplama yapabilme yeteneğinde kayıp. Bu işlev dominant hemisfer lezyonlarıyla ve genellikle bir sendrom içinde (Gerstmann Sendromu) görülebilir.

Akatizi: Bacakları kıpırdatma, bir ayaktan diğerine geçme, yürüme veya oturma ya da ayakta durma güçlüğü gibi hareketlerle birlikte olan huzursuzluk yakınmaları. Belirtiler geleneksel nöroleptik ilaçların başlanmasından veya dozun artırılmasından sonraki birkaç hafta içinde gelişebilir. Ya da ekstrapiramidal semptomların tedavisi için kullanılan ilaçların dozunu azalttıktan sonraki birkaç hafta içinde de gelişebilir. Akatizi, sakin oturmaya veya uzanmaya engel olan, iç huzursuzluktan kaynaklanan bir motor huzursuzluk durumudur.

Akinetik mutizm: Konuşma ve istemli motor yanıt mekanizmalarıyla ilgili primer bir bozukluk olmadığı halde oryantasyon-motivasyon mekanizmalarındaki etkilenme nedeniyle konuşmama ve hareket etmeme durumu. Nörolojide bu duruma genellikle bilateral singülat korteksi etkileyen frontal lob tümörlerinde ve anterior kominikan arter anevrizma rüptürlerinde raslanılabilir.

Akinezi: Motor inhibisyon veya azalmış istemli hareket durumu.

Aleksi: Primer görsel bir etkilenme olmaksızın önceden öğrenilmiş, yazılı veya basılı sözcüklerin veya cümlelerin anlamını kavrama yeteneğinin kaybı. Aleksi de agrafi gibi dominant hemisfer parieto-okspital bölge etkilenmelerinde izole (pür aleksi), agrafiyle birlikte (agrafili aleksi) ya da bir sendrom eşliğinde (angüler girüs sendromu) ya da çeşitli afazi sendromları içinde görülebilir.

Bu sayıdaki düzenleme
Oğuz Tanrıdağ